„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:
за целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у злату)
на годину 32 дин., на пола године 16 дин., на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од ширине врсте овакових ситних слова, за живе се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

лист целокупне српске народне слободоумне странке.

БРОЈ 179. У Новом Саду у уторак 20. новембра 1890. ГОДИНА XXV.

СРЕДЊЕ-ЈЕВРОРСКИ ЦАРИНСКИ САВЕЗ.

Не само немачке публицисте, но и специјалисте у међународноме праву и трговачком законодавству, посвећују сада особиту пажњу расматрању питања о томе, садржи ли 11. тачка франкфуртскога уговора од 1871. године неограничену сметњу према трговачко-политичком зближењу с Аустро-Угарском, зближење, које тако желе и немачка и аустро-угарска влада. Та тачка гласи буквално овако:

„Пошто трговачки уговори Француске са разним немачким државама фактично су отклањање војне, с тога немачка и француска влада полажу за основу својих трговачких одношаја народносно начело као најкорисније и најповољније. Тај принцип биће примењен при увозу и извозу, транситу, царинским формалностима по дозволи сваке од уговарајућих држава, чији су поданици дотични и према влади свакога од њих. Обе уговарајуће странке одричу се права да шире на друге државе правила највећма повлашћених народа и дужне су да пруже једна другој олакшице и уступке, какве се буду чиниле ма којој другој држави. Искључене су из горе реченог правила Енглеска, Белгија, Холандија, Швајцарска, Аустрија и Русија.“

То је текст 11. тачке франко-немачког уговора мира, тачка, која је сада један од главних предмета публицистичких тумачења немачке штампе. Ваља приметити, да је франкфуртски уговор састављен у доба, кад је у Јевропи цветала вера у Кобденовска начела слободне трговине. Већи део постојећих још неистеклих трговачких уговора јевропских држава основан је био на начелу „највећма повлашћених народа“, које се састоји у томе, што свака од уговарајућих страна обавезује се у напред да укаже друге све олакшице и повластице, које ће бити указате ма којој трећој држави. То начело имало је за цел да обавеже међународне трговачке сношаје али кад се већи део држава латио строге „протекционе системе“, онда је принцип „највећма повлашћених народа“ постао за њих непогодан и, разуме се, свака се влада почела предомишљати о примени тога принципа, који противуречи целој протекцијоној системи. Слобода рада Немачке јако је притешњена у трговачко-политичком погледу, јер њени трговачки односи с Француском, основани на принципу „повлашћене нације“, нису ограничени: не могу бити прекинути по вољи ма које од уговарачких страна и закључењем па било на које време трговачког уговора, него међународним актом првостепене важности за саму Ђерманију актом, који може бити раздеран само насилно. Сада Немачка жели да допуни свој политички савез са Аустро-Угарском тесним зближењем у трговачком погледу, али она то не може друкчије учинити с тога што сваки уступак, који она буде учинила аустро-угарској трговини дужна је да учини и Француској. Тај би тежак положај могао бити отклоњен једино узајамним добровољним споразумом између Немачке и Француске. Као што је познато, од онда, од кад је закључен франкфуртски уговор, који је санкционисао територијалну ампутацију Француске, ревизија и промена тога уговора мира постали су пламена жеља свију Француза; али пошто ни иначе није штетна по Ђерманију 11 тачка, она неће моћи покренути опасно питање о „ревизији“ уговора само још и за то, што се Француска не би онда ограничила на измену 11. тачке, но би за њу тражила накнаду у виду промене територијалнога status quo.

Тај положај у коме ће Немачку ставити 11. тачка, коју су створили њени сопствени људи у цељи економског подчињења Француске, веома је тежак за то, што је Француска фактички намерна, да се ослободи обавеза, у које је бачена том тачком: она неће ни са ким и никако да закључује уговоре трговачке, хоће да регулише своје трговачке односе аутономним тарифама, не правећи једној држави веће повластице но другој. На тај начин она права која Немачкој пружа 11. тачка остају фиктивна, а обавезе, које потичу из ње, остају у пуној сили. Немачка је лишена да захтева од Француске какве било повластице, јер се исте не чине никоме, те Немачка, остајући при системи трговачких уговора, приморана је да чини Француској све повластице, које би она рада да учини — Аустро Угарској, На тај начин поничe оштро оруђе које бије у очи, противуречје између формално јуридичког одељка франко-немачких трговачких сношаја, као и фактичног стања ствари.

У виду те аномалије, неке немачке публицисте, а између осталих бечки дописник „Alg. Ztg.“, истакли су питање о томе, треба ли сматрати обавезну за Немачку 11. тачку франкфуртскога уговора, ако је Француска обиђе, преображавајући своје трговачке одношаје на основу аутономне тарифе и отказујући се безусловно у будућности од трговачких уговора. Немогуће је захтевати, да Немачка остане закована, кад Француска буде вратила себи пуну слободу рада у трговачко-политичком погледу Разуме се да тај положај, у коме је сада запала Ђерманија, веома је непријатан за њу, али начин рада Француске савршено је коректан и ни најмање не нарушава 11. тачку франкфуртскога уговора. Ствар је у томе, што та тачка, уређена пре 20 година, имала је у виду само постојећи тада поредак и није се обзирала на оне велике преврате, који би могли наступити, а који су наступили у погледу на трговачки и економски међународни одношај. Пре двадесет година, ти су одношаји регулисани искључиво трговачким уговорима и једва је ико дозвољавао могућност да се опходи без њих и да се руководи у трговини аутономним тарифама. Отказом да закључује нове трговачке уговоре (уговор с Немачком истиче 1891. године), Француска није нарушила своје обавезе у одношајима с Немачком, јер у принципу оне постоје у пуној неприкосновености, баш и кад би Француска користила се својом слободом рада, у чему јој нико не може сметати. Тачка 11. франкф. уговора не обавезује Фраоцуску да не чини именованим државама (Енглеској, Белгији, Холандији, Швајцарској, Аустрији и Русији) трговачке повластице, којима се иначе не би користила Немачка и ако Француска закључи какав било уговор с другом државом, онда Немачка ipso facto користи се свима повољностима, које постоје у њему. Отворени и јасни навод из 11. тачке гласи: кад Француска не закључује трговачке уговоре, права Немачке остају у моћном састоју и фактички се не јављају баш и кад би продужено било важење у пуној сили. У том случају од саме Француске зависи хоће ли се она користи ти тим правима, закључивши уговор са дотичном државом. Несумњиво је пак то, да су немачки преставници у Франкфурту на Мајни учинили велику погрешку.

Како признаје већи део немачких публициста, Немачка се не може одрећи од набљудевања 11. тачке франкф. уговора, јер овај преставља по себи једну неразделну целину; ако би Немачка укинула ма и једну тачку, Француска би објавила да је повређен сав уговор, а какве би те последице биле по Немачку од тога, томе не треба коментара. Знајући, да је по садањим околностима 11. тачка франкф. уговора по себи превелика сметња за економско зближење Немачке с Аустро-Угарском, немачке публицисте предлажу једно јучачко средство, ако не да се уклони с пута, а оно бар да се обиђе. То би средство било, царински савез између Немачке и Аустро-Угарске. Посреством царинског савеза, једна држава не прави другој никаквих повластица, које је дужна учинити на основу принципа „највећма повлашћене државе“ другој држави, а две државе сливају се у трговачко-политичком сношају у једну нераздвојну целину. Противу царинског савеза Немачке с Аустро-Угарском, Француска не би могла протестовати, исто тако, као што не би могла захтевати, да се и њој учине оне повољности и повластице, којима би се, благодарећи томе савезу, користила Аустро-Угарска. Помоћу такве комбинације 11. тачка франкфуртског уговора постала би за Француску сасвим онако фиктивна, као што је сада за Немачку због француске аутономне тарифе . . . План је тај веома оштроуман и доказује, да Немачка циља да преобрне 11. тачку за оруђе трговачко-политичког потчињена Аустро-Угарске. Ваља приметити, да немачке публицисте у последње време ревносно препоручују Аустрији и план финансијског зближења под владом обједињења монетне системе ради успостављања у Аустрији нормалне новчане валуте. Сумњиво изгледа, да ће се Аустрија сагласити на остварење таквих планова, који би били „почетак краја“ њеног самосталног опстанка.

Политички преглед.

Чешко-немачко поравнање пропало. Загребачки „Обзор“ има овај допис из Прага: „Вили сте писали у вашем цењеном листу да је поравнање чешко-немачко пропало. И писали сте истину. Но после гласања о том, да ли се има основа закона о културном већу примити за основу специјалне расправе, догодило се нешто, што још више потврђује ваше речи. Јуче се расправљало о §. 8. реченога закона. Др. Матуш је при том §. поднео исправак по ком председник, оба потпредседника и заменик намесника у већу треба да знају оба језика земље. Има ли што праведнијега на свету? — Но Немцима тај исправак није био по ћуди и гласали су против. Исправак је био прихваћен са гласовима свију Чеха, који су се у овој тачки споразумели. Велепоседници су се разделили; али најутицајнији, као Клам-Мартиниц, Книски, оба Лобковица, Шенборн, Шварценберг гласаше против. У образложењу свога предлога, рекао је др. Матуш, да је његов предлог пиод неповерења, које је завладало код Чеха. И добро је рекао.

ЛИСТАК.

КОМЕДИЈАШ.

НАПИСАО ЖАН РИШПИН.

— Верујте ми, господине, рече ми стари комедијаш, само вежбање, навика то чини. Оно, истина, да треба да је човек и створен зато и вешт да је; но ипак је најглавније стрпљење, непрестано покушавање, сваки дан, кроз дуг низ година.

Јако ме је зачудила ова скромност, јер сви комедијаши страшно су уображени у своју вештину; тим већма ме је зачудила, јер је овај човек био велик мајстор у свом послу, каквог досад још нигде нисам видео.

Сви смо видели у циркусима познату ону продукцију, у циркусима и у будама по вароши, кад једна жена стане пред даску, која служи као „шајба“, а муж јој баца можеве кроз раскречене прсте и около главе. Ова мајсторија није бог зна шта велико, кад знамо тајну: да можеви нису оштри и да се забадају у дрво подалеко од живога тела.

Али гледаоце некако заслепи, опсени то, што брзо баца можеве, па онда блесак сечива, одсјај спрам свећа — то чини, да мислиш, е је баш у свакојној опасности оно живо створење; у ствари, за то треба само мало вештине.

Но овај стари комедијаш није употребљавао никакву варку, није бацао свету прашину у очи.

За добре новце продуцирао се и међу нама. Можеви су били оштри као бријачице; и старац је бацао можеве међу прсте женике, тако да готово окрзне сечиво кожу.

А око главе јој је тако набацао можеве, да се није могла ни мрднути, ако неће да јој пресече вратне жиле. Да би продукцију још тежом учинио, старац је метнуо образину на лице и слепо бацао можеве.

Као обично велике уметнике, тако ни њега није множина разумела. Мислила је, да је и он само обичан комедијаш. Нарочито, чинило им се, да је образина очевидна и доста невешта смицалица. Та како може човек циљати, кад не види?

— Овај комедијаш држи, да ми немамо ни мрве памети, мишљаше публика.

И сваки је сумњао, да неће бити у оном црном платну ситних рупа или сакривених шупљина, кроз које може гледати. Заман је дао комедијаш пре продукције ту образину свима, из руке у руку, да је виде. Публика је ипак говорила, да је све то чиста „варијација“.

Но ја сам познао у старом комедијашу великог уметника и веровао, да његова вештина није опсењивање и варка. Па и изравио сам пред њим своје чођење. Био ми је захвалан, нарочито, што сам справедљив према њему. Спријатељисмо се и старац ми протумачи, да је тајна његове вештине, што публика не може да разуме:

— Једно од природе способност, а друго вежбање, дуго, непрестано вежбање кроз дуги низ година, с дана у дан.

Највећма је старцу годило, што му верујем, што држим, да је немогућа свака превара.

— Право имате, рече, заиста право имате! Немогуће је варати. Сасвим је немогуће. Хеј, кад би вам испричао!... Али нашто?

Свуждио се. У оку засија суза. Нисам га запитивао, нисам хтео силом да измамим од њега — исповест. Но старац је из мога погледа прочитао и разумео немо питање.

— На послетку, зашто вам не бих рекао? Бар ви да знате.

За тим с дивљим басом дода:

— А зна, заиста, и она!

— Ко?

— Моја жена, невољница. То вам је поган створ, господине. И она зна. Те још како знаде. Зато је тако мрзим. Још већма зато, него што ме је преварила. Та то је на послетку човечанска ствар; но ово је неваљалство, грозно неваљалство.

Комедијашева жена, која је свако вече стојала пред даском, као жива „шајба“ можевима, беше жена око 40 година. Негда је морала бити привлачно лепа, но на лицу још беше нешто, неисказано рђав, неваљао израз. Писав нос, израз лица — сушто неваљалство, поглед пун дрскости, покварености, усне набубрене.

Приметио сам, да комедијашица, кад год он баци нож, скоро не чујно, али врло значајно и то подругљиво се насмеје. Ја сам међутим држао, да је то само комедија, ради већег ефекта.

По мом мишљењу, тај је смех требао да изразим презирање опасности. Но међутим опасности у ствари није било, поред изванредне вештине старчеве.

Можете себи замислити, како сам се задивио, кад ми комедијаш рече:

— Јесте ли јој чули смеј? Не? Онај подмукли, гадни јој смех, којим ми прикоси, онај кукавички смех, којим ме дражи, боцка. Да, да, кукавички смех, јер несрећница добро знаде, да јој ништа неће бити, ма да је заслужила, те још како заслужила; ни коса јој једна на глави неће бити повређена, а требало би да буде повређена, шта више ја то хоћу.

— Па шта хоћете с њом да учините?

— Да је убијем.

— Зато, што вас је пре...

— Што ме је преварила? О, не. То сам јој већ давно опростио. Већ сам се јако научио на то, привикао сам се. Али... али — оно неваљалство, што, кад сам јој први пут опростио, уједно сам јој казао, да бих се могао врло лако осветити кад бих хтео. Могао бих јој пресећи гушу, а да не будем убица; могао бих је умртвити, кад год би хтео и свако би мислио, да је случајна несрећа, погрешка...

— То сте јој рекли?

— То. Тако сам и мислио. Мислио сам, да сам то кадар учинити. Имао сам права, да то учиним. Та ми се ствар чинила сасвим проста, лака, проста детињарија. Погледајте! Један погрешан покрет, омашка само за један центиметар, па да јој грлић на двоје пресечем. Моји можеви су оштри као бријач. Крв би тако појурила, да би јој одмах био крај. Ја бих своју освету задовољно!

— То је истина. Грозна истина.

— А не бих ништа рескирао. Несрећа,

У мају се гласало о закону школског већа; сада се расправља закон о културном већу, а после овога расправљаће се закон о куријама. То су све закони повољни Немцима. О законима, који би били повољни Чесима, још се не говори: не само то, већ влада није ни поднела основу закона о изборној реформи, ма да је од протокола поравнања прошло више од десет месеца. Да је неповерење Чеха основано и оправдано, увидело се и у јучерашњој седници. Др. Херолд, говорећи у прилог исправку дра Матуша, апострофирао је намесника, те га питао: мисли ли влада, у ком смислу, и када поднети основу закона о изборној реформи. — „Одговорите одлучно и јасно, преузвишени“ рекао је др. Херолд. Још га је питао о унутрашњем службеном језику: „што ли влада мисли, које ли је њезино становиште према резолуцији заступника Шварде. Жаде ли што о том ваша преузвишеност? Другога одговора не може да буде, већ да или не“. Али преузвишени није ништа одговорио. Које чудо, ако је код Чеха преотело мах неповерење? Но Немци не само да су гласали против предлога, већ су се расрдили, као да су Чеси учинили какво злочинство. После седнице су се одмах састали и издали изјаву, по којој они неће учествовати на изложби. Др. Херолд је рекао у свом говору, да је говор дра Матуша последња опорука људи који су склапали поравнање, да је резигнација на њихово досадање становиште, да је срећан преокрет. Је ли све то не знам — али да је др. Матуш био јуче гробар поравнања, о том нема сумње. Иронија судбине! Др Матуш је један од најокорелијих, од најконсеквентнијих присталица поравнања. П. Пленер је данас држао велики говор, у којем је нацртао повест поравнања и оправдао закључак Немаца. Шварценберг и Ригер су доказивали, да исправак Матуша не мења ништа у тенденцији закона и да изложба нема политички карактер. Против тога је опет најодлучније говорио др. Пленер. Др. Херолд је Пленеру одговорио да муке, којима су Немци знали подврћи Чехе и германско насиље, не могоше устрашити Чехе, па неће ни комад папира. — Још ће сабор сутра и прексутра већати, па ће одгодити расправе до јануара.“

ДОПИСИ.

Бегеч, 17. новембра. У понедељак 12. о. м. био је код нас избор одборника у политичној општини. Бирало се пет редовних и три заменика. Избор је доста лепо текао, а што је тако, има се приписати доброј вољи и расположењу већине бирача, који су — појимајући од какве је важности тај избор — дошли сложно на биралиште и дали свој глас на онаке људе, за које су уверени да ће достојно заступати корист и напредак ове општине у свима могућим приликама, а не вечито викати „амин“ на сваку реч наторошеву и кнежеву, као што је то до сад било код неких одборника. Но како се свагда нађе по који од оних устарабара да муте слогу и заводе народ, тако се и овом приликом — у недостатку натароша који је већ од дужег времена суспендован — нашао кнез да из свога „регалског депова“ шаље готове цедуље неким својим врбовим клиновима, да га извуку из кризе, но „всује труд“. По пребројаним гласовима добио је народ по својој вољи четир нова одборника, а пети је испао из неспоразума, јер му је име и презиме једнако са једним бирачем на кога неколицина бирача даде свој глас, те и ти гласови падоше на дотичног, пошто се у онај мах није знало да се гласало на двојицу једног истог имена.

Но била је и једна занимљивост. Писар нуди једном бирачу у канцеларији готову цедуљу, овај неће и излази на поље, за њим улазе двојица са другим цедуљама и хоће да исте предају солгабирову, кнез одговара да је већ прошло четир сахата, не прима се више. Један од ове двојице наводи да је овај час нуђена цедуља једном бирачу. Не прима се, не прима се, прошло је четир сата; а тек је било три четврти. Може бити да би и било мало дивана због тог поступка, да већина бирача није била потпуно уверена, до све те кнежеве и писареве смицалице неће имати никакве важности. Ал, овако се сви томе само добро одсмејаше.

Избор одборника показао је — дакле — да се може кад се хоће. Према томе, браћо, не заборавите, да ће идућег месеца бити избор кнеза, ешкута и касира, те и опет сложно и споразумно дођите на биралиште, да изаберемо онаке људе за та места, којима ће на срцу лежати сваки напредак нашег села и који ће увек сложно порадити с нама да очистимо већ једном „губу из торине“. Који ће вољно и свесно радити на томе, да нам сеоска зборница засине једном правом светлошћу својом а покрај других терета, да се не морамо бар бочити са онима, који у своме незнању и нераду хоће да живе о сеоском салу.

Вести из места и са стране.

Парастос епископу Теофану. Јављају нам из Ђурђева, да ће ондашња српска православна црквено-школска општина сада у недељу 25. о. м. давати пок. епископу Теофану парастос с кољивом.

Како је сабор године 1881. бирао епископа Теофана за патријарха. Г. Н. (Ника Грујић) који је био посланик године 1881. описује у некрологу епископа Теофана у „Бачванину“ тај догађај овако: „. . . . А било је неко време, када је и он са својим понашањем дошао у процеп са српском народном слободоумном странком, те је прекинут био сваки одношај између њега и др. Светозара Милетића. То је и био узрок, да су посланици на сабору од 1881. године после рецирања Стојковићевог стали и збуњени се упитали: Шта и кога сад! Тада велики пријатељи покојникови др. Ника Максимовић и Васа Ђурђевић, изађоше у клупској седници са Теофановим именом на среду. — Поп Паја Димић, одушевљено је хвалио Теофанов рад, као мандатара темишварског. Нашло се више поборника, који пободоше копље за кандидатуру Теофанову; али се Милетић одлучно противио, док не добије уверење, да ће народ са Теофаном постићи оно што жели. — Неколико дана саветовало се грозничаво око овог питања. — Напослетку, пошто се са Теофаном дало разговарати и договарати, и пошто су се неке ствари рашчистиле и тиме омогућила кандидатура његова, пристане и Милетић на то, а за њим и Беговић велећи: „Кад брат Светозар вели, да хоће, не могу ни ја инако“. — Тада се повела реч, да ли да се Теофану овај закључак јави депутацијом или приватно: одговори Милетић са позивом: „Па хајдемо сви к њему“. — Одмах се сви посланици подигоше и управо одоше кући Теофановој. — Он је био ванредно изненађен. Кад је видио Милетића, раширио је руке, заплакао се, загрлио Милетића и пољубио у чело; исто се тако изненадио видећи и проту Беговића. У овоме акту показало се, шта је и какве је жртве кадро родољубље да принесе. Пошто му се саопшти закључак клуба, онда је Теофан узео реч и говорио је може бити пун сахат. Том приликом чуо сам говорити човека, који ме је са својим говором тако очарао и занео, који ме је тако распалио и одушевио, па да је у онај мах пошао напред и рекао: За мном! Ја би сам отишао ма куд, не тражећи рачуна куда ме води. Слушао сам многе и врло добре говорнике и пре и после тога догађаја, ал се ни један не да с њим ни сравнити. Ја сам са мирном савешћу дао му свој глас за патријаршески престо.“

Вредно да се зна. Никола Ђ. Вукичевић честитајући писмено г. А. Коњовићу, брестовачком учитељу дваестпетогодишњицу, рече између осталога у честитци и ово: „За мене, који сам неки дан у 38. годину службовања ушао а јуче ступио у 61. годину многотрудног и од неблагодарних, дрвених ученика по пасквилним новинама срамоћеног и једнако грђеног живота, то је велика утеха, особито, кад се сам слављеник сећа мене старога свог учитеља и зове ме на своју светковину.“ Старост извињује многу глупост, али г. Н. В. није баш тако стар, да би му на то могли одбити ову његову глупост. Па шта би га онда могло извинити? Ништа. Па опет за то не треба нико да се љути на њега. То му је стара навада, што но кажу: што дикла навикла. Па нека остане при томе, не треба захтевати да под старост човек мења ћуд — тим пре што не може бити ником опасан више, осим оним јадним ђацима, којама је усуд усудио да се над њима натреса тај човек, који је и овом честитком доказао да је зрео за пензију.

Прела. У Сомбору под тим народним називом, приређиће сомборска српска омладина у гостионици српске читаонице сваких 14 дана по једно прело, на ком ће се на разан и пријатан начин забављати па наравно и играти. Ова прела биће приређивана за ограничен круг и по томе засебна. Приступа ће имати само позване породице, разуме се где су девојке у кући; те по томе ће и приватне, фамилијарне природе бити. Жеља је да буде сваки луксус и велики трошак искључен. Прво тако прело биће у суботу 24. нов. (6. дец.) т. г. — Желимо најлепши успех нашој омладини, тим више, што се надамо, да ће из овог засебног весеља и удружења моћи се покренути и за какав општи леп и племенит јаван рад, удружење, као: дилетантске претставе и т. д.

„Б.“

У ствари подизања медицинског факултета у Загребу. У последњој седници саборског одбора за медицински факултет два су предлога била постављена: један дра Амруша, други дра Егерсдорфера. Др. Амруш је предлагао основу закона, по којој би се медицински факултет имао отворити почетком школске године 1895—96. Др. Егерсдорфер, насуп рот, предложио је да се позове влада нека за оживотворење медицинскога факултета у Загребу, сваке године уврсти у прорачун неки износ. Одбор је примио предлог дра Егерсдорфера. Против овога предлога гласао је једини др. Амруш. Др. Амруш је образложио свој предлог темељито и свестрано. Али већина одбора није хтела да уважи разлоге, јер пре но што је дошла у седницу, већ је договорно са баном било установљено, да ће др. Егерсдорфер поднети речени предлог и да ће га већина примити, ма што са противне стране говорило. Др. Амруш је рекао, да свота за издржавање медицинскога факултета не мора прекорачити годишњи износ од 50.000. Та свота захтева закладу од милијун форинти. До пет година, главница сакупљена услед приноса народа износиће 200.000 фор.; треба још дакле 800.000 фор. Када и како ће се набавити та свота, ако влада сваке године уврсти у прорачун неки износ? Да се факултет отвори до пет година, требало би да износ буде сваке године од 160.000 фор.; али, одбив предлог дра Амруша, одбор је већ тим рекао, да он и не мисли на отворење факултета ни за пет, ни за десет година. Да је одбор имао неко становито мнење, неки конкретни план, он би био примио предлог дра Амруша, исправивши га у колико се тиче рока устројења, ако мисли, да се у пет година устројити не може; или би барем био исправио предлог дра Егерсдорфера, одредивши своту, коју жели, да влада сваке године уврсти. Али одбор није имао конкретна циља, ни конкретне жеље. Није имао срца да рече: „нећемо медицинскога факултета, јер све што у културном смислу диже народ, сматрамо опасно за ону политичку идеју, која је темељ нашега програма“ — па је примио предлог, којим се, под неким пристојним плаштем, одгађа ствар од calendas graecas.

„Об.“

Јевропски сабори. Од свију јевропских сабора најскупље стаје француски — 18 милиона франака; шпански стаје $2^1/_4$ милиона, талијански 2,150.000; аустријски $1^3/_4$, енглески $1^1/_4$, белгијски 900.000, португалски 755.000 динара.

Трговина.

Нови Сад, 19. новембра. (1. децембра.) Време је све једнако кишовито и мочарно, те поред рђавих путева и довоз са храном доста је лош. На нашој пијаци, није се међу тим, никакове веће промене десило. Цена је без разлике, свом зрневљу остала стара и непромењена. Данас бележимо цену: Пшеница 7 ф. 20—30 нов. Јечам 6 фор. Наполица 6 ф. 50 нов. Зоб 6 ф. 50 нов. Кукуруз 5 фор. 10 нов. Исто тако није се десило никакове веће промене ни на осталим нашим пијацама. Цена а тако исто и рад, остали су непромењени.

Најновије вести.

— Из Будимпеште јављају, да министар правде спрема већ у велико кодификацију брачног права. Кодификација почива на начелу обавезног цивилног брака. Оне странке, које припадају једној истој вери, венчаваће дотични свештеници као и до сада, а странке које припадају разним вероисповестима склапаће брак пред цивилним властима, ако том склапању са верског гледишта не би ништа стојало на путу. Бракоразводне парнице моћи ће само цивилни суд водити.

Уредништву нашег листа стигло је на приказ:

Горски вијенац владике црногорскога Петра Петровића Његоша. Увод и коментар написао др. Милан Решетар. У Загребу, штампала „Дионичка тискара“ 1890. Цена ?

Извештај

о примању и издавању које је било на беседи с игранком, приређеној 14. (26.) новембра т. г. у дворани код „царице Јелисавете“ а у корист благајне „срп. новосадског читаоничког певачког друштва.“

Примање:

Добровољни прилога дали су: Г. Браћа Поповић 4 ф. 56 н. Др. Паја Дракулић председник срп. певачког друштва у Сомбору 4 ф. Арса Пајевић 2 ф. 50 н. Паја Гостовић пред. срп. читаоничког певачког друштва новосадског 2 ф. гђа Катарина Матић 1 ф. Марија Мартоношка 1 ф. г. Јован Грчић професор 1 ф. Благоје Бранчић професор 1 ф. Александер Тошић парох парашки 1 ф. Давид Ћурчић 1 ф. Влада Стефановић 1 ф. Душан Матић 1 ф. Милан пл. Јовановић 1 ф. Јоца Димић 1 ф. Лоренц Шпилер 1 ф. Рада Петровић из Парага 50 н.

Свега добровољни прилога . .	24 ф. 56 н.
За продате улазнице	125 ф. — н.
По томе је примање .	149 ф. 56 н.
Које кад се упореди са издавањем у своти од	143 ф. 52 н.
Показује се сувишак .	6 ф. 4 н.

У Новом Саду, 14. (26.) новембра 1890.

Петар Матић,
благајник.

ОГЛАСИ.

НОВИ ШЕЋЕР!

„САХАРИН“

који је **300 пута слађи** од најфинијег белог шећера, може се добити у пакетима по **35 нов.** и у флашицама по **ф. 1.62 н.** и **ф. 2.50 н.** у шпецерајској трговини

ПАЈЕ АРСЕНИЋА СИНА
у Илову.
1—3

МЕШОВИТА И ГВОЖЂАРСКА РАДЊА

Л. М. ЈАНКОВИЋА

У ТИТЕЛУ

потребује једног старијег и једног млађег спомоћника.

Ступити могу одма. 3—3

ШПЕЦЕРАЈСКА РАДЊА

СТЕВАНА НИКОЛИЋА

У СОМБОРУ

потребује одма или кроз 15 дана једног помоћника детајлисту, који мађарски и немачки говори. 2—3

ВЕШТ КОМИТОАРИСТА

који има немачку и српско-хрватску кореспонденцију да води, тражи се за једно творничко стовариште. Понуде се молу под G. N. 600. Fünfkirchen. Poste restante. 2—3

COMMIS

der Herren und Damen-Confections Branche tüchtiger Verkäufer, wird sofort acceptirt. Offerte mit Fotografie an

M. Neumann's
Kleider-Niederlage
Sarajevo.
3—3

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

САВЕ ТУБИЋА

У ШИДУ

треба два млађа вешта помоћника. Ступити могу одма. 2—3

погрешка беше: а то није ретност у нашем занату. Чим би ме могли оптужити? Коме би и пало на памет да ме тужи? Највише, ако би ме оптужили због убиства из непажње! Већина ме не би оптуживала, жалила би ме. О, моја жена, сирота моја жена! ја би стао кукати и лелекати! Сапутник мог живота; како ћу без ње хлебац зарађивати! Је л' те, да би ме жалили?

— За цело!

— И да је ова осveта једна од најлепших осveта, јер не долази за њом казна.

— И то је истина.

— Па знате, шта ми је на то жена рекла, када сам јој то говорио ван себе од беса, од огорчења?

— Да сте ви и сувише честит и добар човек, а да би могли таково што учинити...

— Охо! Прво и прво, нисам ја тако честит и добар човек, као што ви мислите. Ја се не плашим, ако се пролије која капља крви. То сам јој једанпут показао. Кад и како је то било — не спада овамо. Жена врло добро зна, да сам ја способан за много што шта, па и за злочин.... нарочито за злочин.

— И није се устрашила?

— Није. Само ми је толико одговорила, да нећу бити кадар урадити, што сам казао. Чујете ли! Да нећу бити кадар!

Зашто?

— О, господине! Зар вам још треба да тумачим то? Нисам ли вам сто пута причао, како сам дугим и стрпљивим вежбањем стекао ову вештину у бацању ножева?

— То је истина. Па онда?

— Па онда? Разумите ме. Жена моја је увардала, да се моја рука не би више покоравала, све кад бих намерно хтео да погрешим у бацању.

— Зар је то могуће?

— Не само да је могуће, него је света истина. Јер сам покушавао, да извршим ту осveту, која ми се чинила, да је тако лака; одлучно сам, да убијем грешну, невољалу жену, која ме је у беснило доводила својом мирноћом и безобразношћу.

Напрегао сам сву своју душевну снагу, своју вољу, прибрао сам своју вештину, да промашим хитац и да јој у грло сабијем нож. А она ме својим гадним, неваљалим смехом исмева, прекоси ми непрестано.... непрестано....

Суве му полетише, а јарост му стеже грло. Једва је наставио:

— Врло ме је добро познала бештија; ушла у траг тајни моје вештине, упознала је, шта је покретач уметности!

Рећи ћу вам јасније:

Уз мене живи и самном је свагда, те јасно види, јасније него ви; зна, да сам се претворио у савршену машину, такову машину, која добро ради, која не може застати, која не може промашити, погрешити.

Она се исмева, подругива са овом машином, јер зна, да ја не могу промашити хитац.

У Срему нов. 1890.

Превео **Жеравица Рајко.**

Власник и издавалац Славко Свет. Милетић. Одговорни уредник Васа Милутиновић. Српска штампарија дра Светозара Милетића.